

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Festinul lui Machiavelli la patru secoli.

Conceptul Machiavellismului cuprinde în sens idea cea mai sublimă a maestrilor și a reprezentanților doctrinei lui de stat, care este totuște celu mai mare contrast al tuturor baselor de moralitate și de dreptate divină, dicem divină, pentru a-știa doctrinelor machiavellistice încă năștesc și adoră morală și dreptatea și facu ori ce sacrificia pentru ele, înse nu în sensul relegiosu și divinu, ci în sensul seu, în sensul diselor lui Seneca: „Sanctitas, pietas, fides privata bona sunt, regnum docet fraudem et scelerum vias“, adică santiștia, pietatea, credința suntu bunuri numai pentru privati, er' domnirea invetia inselatorii și tōte carurile fara-de-legilor. Politică machiavellistică, după cum scim, e cea mai revolutionară politică, care se poate exoga, pe care o serbează barbatii conservatori său ciocoi pentru libertatea sa, nu cea comună a tuturor, ci libertatea stabila numai a unei caste suprême său a ciocoismului ori a despota-ilor. Aceasta o precepu și o cumpănesc bine în viața de statu și în politică suprêmei numai accea, cari au studiatu bine teoria invetăturii lui Machiavelli, și o serbează în politică, numindu-o pe facia politică cea mai morală și mai corecta de către adeptii ei, de unde se vede, că ceea ce la omeni imbrăcati în haină virtuților se năștesc și se respectă că moralitate, dreptate și adeveru, aceea în gură ciocoismului și satiră virtuților a-cestora, pentru ei totudină intielegu și epitetul adică: moralitatea machiavellistică. S'a mai vorbitu în diurnalul acesta despre doctrinele lui Machiavelli și despre viața lui și acum repetim numai atata, că Nicollo Machiavelli fusă născutu în an. 1469 în Florentia, candu era republică și elu era unu republican de calibrul celu mai infocat. Machiavelli avea ideea sa conducătoria în tōte scrierile: unitatea și nedependența națională a Italiei și exilarea dominatiunii strainismului, care a batujo- curit, injugatu și masacrato națiunea sa atatu timpu, atatu de indelungat. Cuiu cu cuiu se scote afara. Veninul societății în politică era numai prin venin se poate stinge, cum ai dice, că sîretii și perfidi nu poti invinge cu crucea în sinu, ci totuști cu sîretia și perfidie. Aceasta creden-ția politică a facutu pe Machiavelli să fie acum reimpresat în memorie națiunii italiene, care numai cu aceasta politică ajunse la unitatea și nedependența națională, ale caror personificare în Machiavelli se serba în 3 Maiu în Florentia la inchiderea seculului alu patrulea dela nascerea acesteia, cu mare pompa.

Invetăturile politice ale lui Machiavelli privite din punctu de vedere relegiosu și moralu insultă totuștu conceptul de dreptu, tōta moralitatea adeverata în sensul creștinatii, dara în secolul coruptiunei eră problemă cea mai sublimă a politiciei de statu, candu puterea suveranilor se cladea pe celea mai dedisitorie patimi, minciuni și inselatorii, privinduse omeni simpli, teritori si lesne creditori că nesc vite de injugatu la masină statului strainu, înse pentru unitatea și nedependența Italiană era maestră in contra maestrilor si

pentru
remase dar
că republicanu a...
sperata, incat, după cum juac...

Ranke, -si luă animă în dinti și cuteză a presorie nationalilor sei contra venimur pentru vindecarea reului. — Elu vrău a uni pe italiani prin unu principiu absolutisticu, care se decule ori ce impotrivire ideei de unitate, pentru a vrea se facă mai antaiu unu statu nationalu si numai după unirea italianiilor se pasășca la libertate și prin dominatiunea exteriore a suveranului se devină apoi la domnirea democratiei. — Elu dara înainte de patru sute de ani se încordă a face aceea, ce vrura liberalii nationali prusieni a face în Germania cu ajutoriul principelui și contelui Bismark. Nu e dărău nici o mirare, de către Itali'a restatorita și libera onorăza și celebră memoria politicului și istoricului loru, a cărui doctrina i au ajutat a ajunge, a crea o patria și unu poporu italianu neindependinte. Dara apoi și facia cu serbarea iubiliară a pontificelui de mai eri și facia cu manifestatiunile ce se astăptă dela conciliulu ecumenicu, conchiamatu de pontificele romane pe lună lui Decembrie, nu putea fi o manifestație mai apriga, mai opusa, decatru chiaru serbarea festinului lui Machiavelli.

Dupa Machiavelli e erore la unu principiu a fi cu virtute; unu principiu trebuie să fie numai la parere iubitoriu de virtute, că elu se se ferășca de densa, pentru a celea mai multe casuri puterea suveranilor se ajuta mai multu prin prefectoria, minciuna și fara-de-legi. Elu pune de principiu la suverani, că în interesulu puterei loru se facă totu, ce duce la scopu, neinfioranduse de nici o fară de lege, nici de inselatorie, nici de juramentu strimb, nici de prodiu, nici de asprime și tiranie, și nici de mórtea celor periculosi puterei sale. Nu numai în „cartea despre principiu“ se predica invetături de acestea spurcate, că și în pertractările despre Livius, artă resbelului, recomanda Machiavelli, că unu ce cu totul ertat și cu scopu, nimicirea fară mila a dusmanului atatu moralicesc catu și fisicesc, stingerea intregelor popore prin invenirea midilócelor de traiu ale dusmanului. Pentru amicii libertății, cari vrea se-si mantuiesc tîră de tirani dede consiliu Machiavelli, că nici de cum se nu combata publice pe principale celu urgență, că se-si castige amicitia prin maestră tuturor midilócelor, pentru apoi se poate lucra în securitate pentru libertate. Aceasta politica urmata de suprêmei seculari au fostu pentru italiani în secolul auctoriului o punte pericolosa moralitatii și societății, dara era națională, ca sub dusmanu intielega numai pe straini și pe machineleloru, cari calcă Itali'a și nu o lasă, că idea de statu și de naționalitate se se popularizeze între poporul italiianu.

In pertractările despre decadă a lui Livius propuse Machiavelli pentru națiune programulu, care-lu au astazi și Mazzini și Garibaldi, ma în catuva și regatulu Italiei, adică: „Fara unitatea intregei tieri Itali'a nu poate se fia multumita, dar' cea mai mare pedește la aceasta unitate este Pap'a, care nu e destul de putinte spre a uni elu singuru Itali'a sub o singura domnire, totusi nu e nici asia de neputinte, că cu ajutoriul strainilor se nu poate

densulu. — Ciocoismulu inse din Europa a studiatu mai bine decatru tōte clasele de popor pe dragutiu de Machiavelli și cu ajutoriul maximelor lui a monopolizat libertatea statelor numai pentru căstă loru. Nu e mirare dar', de către cei cu crucea în sinu au remas din tōte revoluțiile și luptele politice în finea finelor nocivelor Machiavellismului pana atunci, pana candu sărele luminei și alu egalitatei de drepturi politice se voru imbrăcosi în sensul, nu alu politicei machiavellistice, ci alu moralei celei adeverate divine. — Cu buna săma italiana n'au glorificat principiale de tractare cu poporul ale lui Machiavelli, candu i au serbatu festinul de patru sute ani, adică principiale scrise în „Cartea principilor“, ci a buna săma au facutu cu aceasta numai o manifestație națională în contra ciocorilor, cari cu ajutoriul si întrigile strainilor tientă a umili națiunea.

Cei inițiați în politică lui Machiavelli se sciu lupta cu machiavellismulu, pentru a la minciunisoa nu incapse minciună; inse fiinduca acăstă politica cere totudeodata și o sacrificare resolută, numai accea au esită cu ajutoriul ei, cari sciu sacrificia în unirea semenilor totu pana și viața pentru plăpomă și cauza sa, și sciindu, că copaciul nu cade de o lovitură, perdură în luptă pana esu la tinta, ciocinindu fară incetare la caderea lui. In secolul nostru s'a cam deochiatu si Machiavelismulu, ca nu mai e secretu, că în timpurile intunecului — numai alu ciocoismului — ci s'a desfăcutu în tōta galata lui și înaintea maselor poporilor si numai dusmanii poporilor ei mai facu holocauste, arderi de totu său închinătuni idoștici, cu tōte, că nu incapse acum pelunga principale de statu ale civilizației, care lu condamna. Dinaintea presei libere apucaturile machiavellistice se topescu, că cera de facă focului, er' injugarea presei e presemnul machiavellismului. —

Brasovu 1 Maiu 1869.

Aici după munti a facutu forte rea impreună scirea din diurnalele României, cumca judele de instrucțiune său incuviatorulu Prahovei ar' fi judecatu pe barbatii regimului din 11 Febr. cei atata de patrioti: DD. Antonu Arionu fostru ministru de justitia și deputat; Constantin Grigorescu f. presedinte de municipalitate și deputat; A. Candiano Popescu diuaristu și f. deputat și Stanu Popescu cetățean din Ploiești, că se se tramita la Ocnă pe viață, pentru său contrariat puciunii administrativi și reactiunii în executarea planului de alegere, care se primi dela București cu ordine de a face se isbutescă cu or ce pretiu. — Ore legea pe cine ar' trebui se pedepsescă mai tare? Pe celu ce calcandu legea da ordine în contra libertății alegerei, or pe celu ce se opune, că se nu se scrisă libertatea la alegeri cu calcarea legei?! Or dorește se află în constitutiune vreună §, că alegările se se facă după porunca și cu reteveiul si apoi cei alesi totu se părte numele de adeverata reprezentanță națională?! — Noi nu afamă în această măsură altu ceva, decatru o trista resbunare de partite, și inca pentru opinioanele politice, cari în lumea civilizată nu potu fi obiectu de prigonire, ci se respectă petutindenea; numai la Drăvăstra nu?

vire
aran-
ca, si a
se voru exe-
prim'a a adunarei

strictul' acestu curatu romanescu minoritati, cari sciu jucă festa majoritatii. —

— Slovenii din imperati'a austriaca au tienutu in Lichtenwald unu meetingu de 8000 sloveni in cea mai buna ordine, unde se primira cu unanimitate resolutiunile: a misca tota petr'a pentru introducerea limbei slovene in scole si oficia si pentru formarea unei tieri de corona slovena pentru toti slovenii. —

— Desamagirea „Tromp.Carp.“, Amu exprimatu totudéun'a dorint'a nostra, a Tr., de a vedé pre romanii din Transilvani'a in armonia cu ungurii, considerandu acést'a cá singurulu midilociu pentru cá si unii se-si pótă dobendi drepturile conformu cu interesele loru nationali si ceilalți se-si pótă mantiené pre cele dobendite in facia cu guvernulu austriacu. Fara se renunciamu la acésta vechia idea a nostra, la acésta credintia nestramutata, aplaudamu astadi hotarirea aceloru comitate romane, cari s'au opusu de a-si tramite reprezentanti ai loru in dieta dela Pest'a, candu rolulu loru nationale s'ar nimici de siguru in acésta dieta precum a fostu nimicitu in fost'a dieta.

Pana cандu ungurii se voru obstatá in pretensiunile loru absurde, pana cандu ei nu voru voi se intieléga, ca adeveratulu loru interesu, si natiionale si de statu, este a trai in armonia prefecta cu romanii, care armonia nu va puté se existe pre catu timpu ei voru negá autonomi'a marelu Principatu alu Transilvaniei, pana atunci romanii voru fi siliti se staruiésca in situatiunea ce le face impiasmarea ungurilor, situatiune de nationalitati distincte in rivalitate, un'a avendu cu sene dreptatea, ecuitatea, lealitatea, cealalta avendu cu sene ambiatiunea cea mai vatematória pre catu este de tenace si absurdă.

Dè Domnulu cá acésta abtienere de astadi a romanilor se fia de ajunsu a destepatá atentiuene oménilor de statu unguri asupra viitorului patriei sale.

Speramu, noi totu speramu, pentru ca este cu neputintia cá ungurii se nu intieléga interesele loru", scrie „Tromp. C.“ Spalarea arapului. —

De langa Oltu 8 Maiu 1869.

Amu fostu curiosi, cá se vedemu denumirile inspectorilor scolastici prevediuti in nou'a lege scol.; acelia, precum vediuram din diurnale, s'au si denumit in mare parte. Sciendu ca noi romanii inca avemu barbati meritati si cu praxa in sfer'a scol., amu asteptatu cu totu dreptulu, cá printre numele noilor inspector se vedemu figurandu si numele ataroru barbati, dar' cu durere trebuie se marturisim, ca nici in ast'a privintia nu ni se impleni sperant'a, asia vediuramu pana acum döue nume romanesci; dar' noi, pre unulu din acelia, anume pre T. H. necunoscundulu, mai de aprópe, nu scim, ca ce potemu asteptá si sperá dela dsa pre terenulu scol. celu atatu de momentosu pentru cultur'a si prosperarea poporului. Cunóscemus ince mai de aprópe numai pre unulu, anume pre I. Bardosi concipistu minist. In interesulu adeverului si pre temeiulu esperintiei nostre avemu placerea a constatá, ca I. B. ce e dreptu e unu omu teneru, dar' plinu de activitate, carele a servitu vreo 6 ani, cá practicante la guberniu la referad'a cultului si a invetiamentului, si in estu timpu, dupa neinsemnat'a sa positiune, a desvoltatu tota energi'a intru impleirea oficiului seu, si dupa inviatuile date de densulu, s'au si provediutu unele scoli cu do-

— Sessuth fiulu tatalui face o scrisore necrologica cu margini negre, ca in impregiurarile de facia nu pote lua parte in dieta. Se pretinse cetirea scrisorei, dar' nu se concese.

Se facura si döua interpelari, anumitu dep. Paulini-Toth interpeléza pe ministrulu de interne, ca cum vine acésta, ca militi'a ce mersa la alegerile din Turocz-Szt.-Márton, ocupă sal'a Reuniunei literaria scovace „Matika Slovenska“ că casarma si o occupa pana in momentulu de facia. Cartile si chipurile Reuniunei fura din partea militiei reu ledate. Reuniunea s'a adresatu catra ministrulu de interne prin telegrafu pentru ordini de a scapa de acésta necruziare, inse nici respunsu n'a primitu. —

Ministrulu de interne conferindu cu intetire cu ministru presiedinte dice, ca va respunde in siedint'a cea mai deaprope.

Irányi face alta interpelatiune catra ministrulu presiedinte: déca gard'a ungurésca va consta si acum cá mai inainte totu din nobili si déca comitatele -si voru mai pastra dreptulu de ai propune? C. Andrássy apromite respunsu totu in siedint'a viitoria.

In caus'a adresei la cuventulu de tronu pretinse Simonyi, cá se nu se mai aléga comisiune, ci se o faca vreunu membru din partit'a regimului, ca fara de aceea se sci inainte, cumca adresa va fi numai unu echo la cuventulu de tronu; numai ar'dori cá majoritatea se nu vorbescá in numele intregei diete (oho! risete), ci se se urmeze cá in 1847 si 61, candu a facut'o Franc. Deák. S'a proiectat ince o comisiune de noua, care apoi in siedint'a urmatória s'a si alesu.

— Comitetulu insarcinatu din partea regimului cu lucrarea unui proiectu de lege electorale lucha cu totu adinsulu si adopta, cá periodulu mandatului de deputatu se fia nu pe trei, ci pe cinci ani. — Se vorblea mai eri, ca dreptulu de alegere selu aiba numai cei cu censu de 50 fl. si alesi se fia numai din cei cu 500 fl. ? —

— Kossuth tatalu a scrisu la alegatorii sei din Szentes, ca sub impregiurarile de acum nu pote veni in patria si recomanda alegatorilor sei pe unu membru din partit'a lui. —

— Presiedintele comisiunei de scole a facutu propunere, cá se se tramita din Pest'a doi docenti la Berlinu pe spesele statului, cá se studieze adunariile invetiatorilor germani si se redice si ei adunari de invetiatori maghiari (Lehrertage).

— Ostasiescu. C. Andrássy ministru pentru apararea tierei se ingrigesce forte multu pentru organisarea honvedilor. Intr'unu emisu din 29 Aprile catra tote jurisdictionile dice, ca regimulu a facutu tote, cá se pune in viétia honvedismulu si legea respectiva, care inse puna asentarea numai la 1-a Octobre si transpunerea din resvera la honvedi numai pe finea lui Decembre. Asia elu crede, ca pana atunci dorintiele natiunei se potu totusi pune in viétia cu adunarea de voluntari. —

— In Pest'a au si inceputu ademenirile „verbuncarile“ cu musica a cauta si asenta voluntiri. —

Nr. 66. Seria VII.

Publicatiune.

Subscrise Directiune, amesuratul §-lui 10 alu statutelor, si determinatiunei adunarei generale din 3/15 Septembrie 1868 Nr. 17, prin acésta aduce la cunoscintia onoratului publicu romanu: cumca terminulu adunarei generale din anulu curente a Asociatiunei nationale din Aradu pentru cultur'a po-

se provoca de nou toti delectanti, cari nici in urm'a acute sub Nr. 62 — inca niciunui loru; se binevoiesca a strău licuidarii si incasarii cunoscutelor sumintit pana la finea lunei lui Mai nou se restitue actele in sensulu susținute provocari.

Datu din siedint'a estraordinaria tienuta in Aradu, 17/29 Aprile 1869.

Directiunea Asociatiunei nationale in Aradu pentru cultur'a poporului romanu.

Presedinte:
Ioane Popoviciu Deseanu,
dir. sec. subst.

Petru Petroviciu.
notariulu asoc.

Cronica esterna.

Romania.

CUVENTULU DE TRONU

la deschiderea corporilor legiuitorie in Romania.

Domniloru senatori!
Domniloru deputati!

Disolverea adunarei deputatilor a intreruptu lucrarele corporilor legiuitorie, cu pucine dile inaintea terminului normale de inchidere.

In virtutea art. 95 din constitutiune, Eu v'amu convocatu pentru diu'a de astadi, spre a complecta sesiunea ordinaria a anulu 1868—1869.

Domniloru deputati!

Unu conflictu s'a fostu redicatu intre ministerulu Meu si intre fosta camera a deputatilor. Acésta M'a decisu a face apelu la tiéra si tiéra, aleganduve, s'a proniciatu.

Dvóstra, representanti ai natiunei, cunósceti care suntu adeveratele nevoi si trebuintie ale ei. Tote clasele societatii suntu in setate de imbunatati morale si materiale. Dara aceste nu se potu dobandi decat prin pace si stabilitate, datorite numai unei intime armonii, unei pline increderi intre puterea executiva si intre puterea legislativa.

Suntu dara in dreptu a crede, ca veti acordá totu luminatulu si energiculu dvóstre concursu ministerului Meu, carele si elu, prin actele sale, de o perfecta legalitate, se va sili a mantiené acésta armonia si a merita constitutional'a dvóstre aprobatu.

Domniloru senatori si
Domniloru deputati!

Imi pare reu, ca sunteti convocati intr'unu timpu candu agricultur'a, marea sorginta a avutie natiunele nationale, reclama activitatea celor mai multi dintre dvóstra.

Guvernulu Meu va cautá a ve face posibila catu mai curendu returnarea pe la ocupatiunile dvóstre, pentru cá cu atatu mai multu se fia in dreptu de a ve cere unu sacrificiu de timpu mai indelungatu, in viitor'a sesiune de érna.

Totusi, óre-care cestiuni de o mare importanta suntu inca de resolvatu. Ele, prin urgenta loru, nu voru puté fi amanate pana la viitor'a dvóstra intr'unire. Ministrii Mei dara ve voru supune proiectele privitorie la aceste cestiuni.

Punu temei, domniloru, pe patrioticulu dvóstra concursu, hranescu convictiunea, ca fiacare di a activitatii dvóstra va fi intrebuintata spre binele tieri, si dara ve si urezu cá Dumnedieu se bine-cuvinteze lucrarele Domniloru-vóstre.

CAROLU.

(Contra-semnat) ministru presedinte, Dimitrie Ghica.

Ministru de interne, M. Cogalniceanu.

Ministru finantelor, Al. G. Golescu.

Ministrulu justitiei, B. Boerescu.

Ministru de resbelu, colonelul Duca.

Min. cult. si instr. publ., Al. Cretiescu.

Bucuresci, 29 Aprile 1869. Nr. 799.

Dintre deputati au fostu presenti astadi 76, si dintre senatori numai 18.

La camera, dupa facerea apelului nominale, d. Mihai Radu, deputatulu colegiului I de Argesiu, observa, ca s'a facut o erore din partea guvernului, adica ca nu s'a trecut intre deputati si aceia ai colegiului III din Prahova.

D. M. Cogalniceanu, ministru de interne, respunde, ca guvernul nu opresce pe cei ee se credu deputati a veni in camera, catu despre cei din colegiul III, de Prahova, ministeriul n'a primitu nici unu dosar, ci numai unu reportu, prin care i se anuncia ca alegerile suntu nule.

Camer'a, ne fiindu complecta, n'a pututu de catu trece in sectiuni. — „Rom.“

I a s i 27 Aprilie. La ceremonia St. Invieri a Mantuitoriiului, care s'a celebrat in beseric'a St. Metropolii cu mare pompa, au asistat I. S. Domnitorii si augustulu seu frate. Dupa finirea ceremoniei I. S. a gratiatu 26 arestanti, care erau adusi in ograd'a St. Metropolii, restulu din osand'a lor, dandulise si bani pentru cheltuiela.

Dupa esirea din beserica, I. S. a facut o visita la Pr. St. Sa metropolitulu unde a luatu si unu micu dejunu. De acolu I. S. s'a dusu la casarme pe unde erau pregatite mese pentru toti ostentii, la cari I. Sa a binevoitu a luá parte in midiloculu oficerilor si alu soldatilor. Duminica diminetia I. S. a primitu tota autoritatile civile si militarie. — „Cur.“

Craiov'a 30 Martiu 1869.

Amu socotit totudéun'a diurnalistic'a ca unu mediu de moralisare si luminare, pre catu de incuragiare pentru cei buni si de intimidare pentru cei rei; de aceea, suntemu in dreptu a cere permisiune a face observatiunile nostre.

Prin corespondinti'a dela Craiov'a, ce nu imple mai pucinu de doue colone din fóia dv., dela 7 Aprilie 1869, nu mi se pare, ca se indeplinesc nici un'a din aceste conditiuni. Amu fi inca desculpata de nu ar' seviri contrariulu. —

Dvóstra, d. corespondinte, semtiti pré bine, ca, déca ar' fi un'a simpla cestiune personale, amu fi disu că filosofulu cristianu: „Erta-le loru, Dómne! ca nu sciu ce facu“. Dara, fiindu aici un'a cestiune curata nationala, ce, in circumstantele actuale ne intereséza forte, suntemu datori a duce ore care lumina, de ne va fi cu potintia, asupra unor lucruri intunecose, confuse, cu intentiune intunecata, pote, ca se sémene, in drépt'a si in stang'a, descuragiarea, depravatiunea si ruin'a.

Amu voi dara, se ne spuneti, mai antaiu, ce lumina pretindeti a face, prin epistol'a in cestiune, asupra cestiunei nostre nationale, candu venindu, ca se vorbiti de „Electorulu“ Craiovei, fóia de ocazie pentru alegerile actuale la camer'a nostra nationale din Bucuresci, nu faceti decat un'a descripsiune particularia unui omu, calumniandulu de schimbatoiosu si suspectu (sic), fara se puneti inainte, nu probe, dar' nici macaru faptu?

Dar', chiaru se fia adeverulu asia, ce interesu are publiculu de a sci, ca redactorulu unei gazete efemere, omu cu deseuvirsire necunoscutu, este ori nu unu cameleonu suspectu? Nu se scie óre, ca asemenea individe, din nenorocirea ómenirei, suntu pretutindeni, si la noi mai multi decat prin multe locuri?

Ar' voi inse se scie, si publiculu nostru curiosu are mare interesu, ve marturisescu, de a sci, déca acea coresp. este cu unu scopu morale, cu un'a intentiune onesta, ori cu idei bune; si tocmai de acestea epistol'a dv. nu spune.

Amu voi se ne spuneti, cum socotiti a ne moralisa, cu cè modu intielegeti a incuragia pre cei buni, ori a intimida pre cei rei, candu nici pre mene, despre care vorbiti cu atata usiurintia, nu me cunosceti, nici faptele mele nu vedemu ca le-atii puté aprecia? Si candu, ceea ce este si mai gravu, corespondintele abonatu, din Craiov'a nu ni se pote spune, incatul se scim, ce rolu are elu in societatea si in luptele nostre politice de astadi?

Trebuie se sciti, dle Redactoru, ca societatea romanésca de dincéce de Carpati se deosebesce multu de cea de dincolo, dela dvóstra, in elementele sale militante. Tesaurulu publicu celu bogat, de care dispunem dupa unu vechiu obiceiu in modu arbitriariu, modifica la noi magistralu, lupt'a nationale, introducandu unu elementu necunoscutu in celelalte parti ale Romaniei.

Acestu elementu este cei materialicesce intresati. Aceia mai alesu cari, ponendu amorulu fiscului mai pre susu de tota amorurile, suntu dispusii a inchide ochii la interesele morale ale natiunei.

Neaparat, nu importa nimicu, ba inca, in ceea ce me privesce in particulariu, eu unulu nici nu asi avé pofta se cunoscu pe individulu acel'a,

care v'a scrisu acesta epistola de aici din Craiov'a. Dar' scormonindu in societatea nostra, ca se afiamu: din care clase de ómeni a potutu esi unu asemenea auctor? de ce profesiune se fi fostu elu? Amu gasit, in fine, ca nu pote fi decat din acea clasa de ómeni, ce la noi se numesce fara nici o profesiune. (Atata, domnule, te incredintezu, ca are cea mai nobila profesiune. — R.)

Si, intr'adeveru, de si acestu individu ve vorbesce asia de susu, ca candu ar' apartien la un'a profesiune capabile de a aprecia cu superioritate societatea, in care traieste si ómenii ei; dar' dupa stilulu seu pretentiosu si descusutu, dupa slab'a sa cunoscinta de lucruri si de ómeni, dupa insiruirea idelor sale contradicatore, ca candu ar' fi mai multe si diferite persoane, dupa manier'a sa de a argumenta, dupa modulu seu de a discura, cu entusiasmu de clica si postischiu? despre „Libertatea“, fóia totu de ocasiune, dar' injuriosa, in comparatiune cu „Electorulu“, si, mai alesu, dupa exaltatiunea si neintelligent'a irritatiune ce se vede a fi provocata un'a asemenea corespondentia, nu pote fi decat din acea populatiune flotante¹⁾, forte cunoscuta la noi, care are tota profesiunile, tocmai pentru aceea, ca din mic'a loru copilaria nu au imbracisatu nici un'a.

Nu ati auditu dv., ca tiér'a romanésca este tiér'a minunilor?

Pe la noi, déca vei avea prudentia se inveti a flata pucintelu amorulu propriu alu unuia, a servi cu devotamentu interesele si planurile altuia, nu ai trebuintia nici de caracteru, nici de vreun'a scientia deosebita; se gasescu ómeni, cari se te suia in ceru; si ajungi, indata si forte lesne, adeveratu nu profesore, doctore ori advocatu si publicistu, ci in functiunile statului de doctoru, de profesore ori advocatu, de mare judecatoru, de deputatu ori senatoru, si chiaru si ministru, pentru care esti cu atata mai multa plătitu cu catu meriti mai pucinu²⁾.

Nu vediuramu, in dilele nostre, unu profesore si mai multi ministri si exministri sustinendu, in publicu, ca Ddieu ne a datu doua morale, un'a pentru amici, alt'a pentru inemici, doua libertati, un'a pentru diurnalista, alt'a pentru deputatu, doua adeveruri, unulu pentru profesore, altulu pentru advocatu?

De aceea, la noi importa forte multu de a se cunosc bine si celu ce critica si acel'a ce este criticabile; pentru ca suntu multi atatu de naivi, incatul nu-si cunosc lungulu nasului, ci se credu moralisti, politici, publicisti si chiaru capabili de a scrie epistole politice, critice si morale, déca au tientu siése luni in statu un'a functiune ce au capatatu numai prin devotamentulu si colorea palida a caracterului loru.

Acestia, de multe ori, din ignoranta apuca intr'un'a parte, nefindu capabili a se tiené oblu in timpi critici, si credu, ca lumea cealalta merge strimbu. Lipsiti apoi de caractere solide, suntu dispusi a supune si altora febletele loru proprie, si forte cu intenție arunca insulta de schimbatoru si suspectu, fara a intielege gravitatea morale.

Dar' tota acestea nu mi ar' puté justifica unu respunsu atatu de lungu. Reulu ce voiescu se semnalezu, si pentru care m'amu adresatu la dv. ca la unu organu national de publicitate, este in alta parte. Este ca acesti individi, si de cari se gasescu forte multi la noi, au dispositiuni nenorocite si diametralu opuse intereselor nostre nationale³⁾.

Protegiati si parveniti prin unu regime óre care, ei devinu, numai decat bravi titulari ai lui, si se punu a combate cu tota midilócele, din punctul loru de vedere particulariu si alu partitului, ori ce indreptare a natiunei, a impiedeca ori ce progresu, fia catu de urgentu si legitimu. Si candu din nenorocire este si ceva mai depravatu, incéraca a asasina cu calumnia si neadeverulu, la favorea anonimului, ideele cele mai sanetose, virtutile cele mai necontestabile, in contul idolului seu de arama, sub pretextu, ca suntu confuse ori nestortnice.

Nimicu, cu tota acestea, nu este nimicu mai statornicu decat sistem'a nostra politica, si nimicu mai pucinu confusu, mai lamuritu, mai lesne de intie-

lesu, pentru cei intregi la minte, decat uideam noua. Ele amendoue se cuprindu in singur'a dicere moralitate.

Déca preferam democrati'a si regimile cele mai librale, este ca acolo moralitatea pote deveni mai cu intenție basea institutiunilor omenesci. Déca nu ar' fi astfelu, amu prefera aristocrati'a cea mai oligarchica, despotismulu celu mai impertinentu cu óre care moralitate liberalismului celui mai splendidu fara de moralitate.

Nu se scie, óre, de tota lumea, ca democratia fara de moralitate este celu mai mare periculu pentru societatea omenescă? (Dreptu! — R.)

Gouvernementul democratic se corumpa ingrasa, dice d. Prevost-Paradol, in oper'a sa de observatiune asupra democratiei in Franci'a, pe care o recomandam abonatului dv., pag. 24, rond. 3, déca nu vomu baga bine de séma; anarchia este semnul rapedei sale descompunerii, si despotismulu ese mai totudéun'a dint'rensa ca un'a planta otravitoare, dar' puternica.

Si eu, domnulu meu, de treidieci de ani, amu avutu nenorocirea se combatu totudéun'a despotismulu. Asi puté eu face altu felu, astazi, ca se placu abonatului dvóstre?

Intielegemu, neaparat, si nu ne miram de locu, ca se gasescu aici in Craiov'a abonati de ai dvóstre, carora nu le vine la socotela acesta sistem'a nostra, tocmai pentru ca este pré simpla; dar' nu intielegemu, cum si pentru ce scopu „Gazeta Transilvaniei“, fóia ce, pana astazi, amu socotit ca lupta pentru reinaltarea si intarirea romanismului, in genere, a potutu a-si aprobia un'a asemenea corespondentia⁴⁾.

Nu sciti dv., ca puterea si inaltarea unei natiuni o facu principiile morale, nu glori'a armelor?

Sciti, suntemu securi, ca si noi: Ca o natiune mica cu moralitate trage mai multu in balans'a ómenirei, decat imperiulu celu mai belicosu, in seara de moralitate.

Ca intreprinderile cele oneste, aspiratiunile cele legitime, visele cele mai deaurite ale nationalitatilor nu se potu conuista prin forti'a brutală, ci numai prin moralitate.

Apoi culp'a nostra este, mai alesu, déca facem parte din acea scola europea, ce nu o gusta, ori nu o cunosc abonatulu dv. din Craiov'a, si care face pe publicistii cei mai eminenti se dica, ca triumful democratiei va fi triumful adeveratorului principia ale dreptului internationale si ale concordiei poporelor⁵⁾. (Suntemu de parola. — R.)

Dar' acesta nu va se dica, de locu, ca nu trebuie o natiune se se inarmeze, pre catu este de trebuinta, nici se nu combata un'a alta natiune ce voiesce se o conuiste ori se dobândescas asupra o suprematisare nepermisa de legea naturale a natiunilor. Ca-ci, déca nu ne placu bismarkiadele, dar' nu este unu cuventu, ca se fumu catu de pucinu dispusii a lasa ceva din demnitatea si aspiratiunile nostre de natiune. (Frumosu! Dè cerulu, ca a-cesta convingere se fia motorulu la actiunea tuturor! — R.)

Acésta va se dica: deschideti oclii bine, ca se nu cadi victim'a siarlatanilor, cari voiescu a te inarma fara a te moraliza⁶⁾, ori a despotismului, care voiesce se te faca se i perdi urm'a, si te sumutia in contra natiunilor fratilor tei, candu trebue se te lupti numai cu densulu.

Noi tienemus acésta cale pentru cuventulu forte simplu, ca romanulu, déca voiesce democratia si libertatea, dar' le voiesce, ne place a crede, adeverate si morale nu parodiare.

Nu ve ceremus alta satisfactiune, decat se trebuci acestu respunsu in fóia dv. ca se pote fi certu de cei ce au cettu si epistol'a in cestiune.

Simtibile la ori ce susceptibilitate a sufletelor pure, speru, ca nu-mi veti puté refusa invitatiunea⁷⁾.

Primiti, domnulu meu, incredintarea osebitiei mele stime si consideratiuni. —

Emanuele Quinezu m/p.

¹⁾ Si regii -si traga originea din vreun cersitoriu. Asia dice strabonulu Cicerone: „Animus facit nobilem, cui ex quacunque conditione supra fortunam licet surgere.“ Nobilitatea animei nu se uita la clase, din care ese cineva, ci la virtutile ce le posede. — R.

²⁾ Acesta pote se fia unu tristu adeveru! si de acea avem a suferi atati secoli de umilire! Amu dorii a audii si mai de bine pentru a se potem si spera la mai bine! — R.

³⁾ Aici amu dorii se vorbim Intre 4 ochi. — R.

⁴⁾ Canda ne arata cineva Rinulu, noi se ne uitam la electiuni. „Timpulu“ diurnalul din Parisu, din 19 Martiu 1869, pag. 1, col. 5.

⁵⁾ Ne-amu tiené de pecatu a refusa. — R.

Parisu 10 Maiu. Cu ocaziunea visitei, ce a facut la concursulu expos. dela Chartres, imperatul a tienut unu discursu, in care a disu ca: că si la 1848, se adresă si acum catra ómenii onesti din tóte partile, invitandu-i a ajutá mersulu regulat alu guvernului in calea liberale ce si-a insenmatu.

Imperatul nu se indoiesce, ca ómenii demni de o misiune civilisatória voru fi alesi in camera.—

Londinu 9 Maiu. Parlamentulu de diosu a terminatu prim'a desbatere a bilului privitoriu la beserică din Irlandia. Se crede probabilu, ca si parlamentulu de susu va adoptá acestu bilu. — In Irlandia ér' se facura arrestari feniene. —

Madridu 7 Maiu. Diuariulu „Imperialu“ dice, ca cestiunea candidaturilor nu va puté fi rezolvata de odata cu cestiunea privitoriu la form'a guvernului. Se vorbesce éra de crearea unui consiliu de regentia, compusu de Serrano, Olozaga, Rivero si Prim. —

Constantinopole 7 Maiu. Sultanulu a primitu pe ministrii cu ocaziunea anului nou si a pronunciati unu discursu, prin care se bucura de succesul conferintiei. Sultanulu spera, ca relatiile cu puterile straine voru fi din ce in ce mai bune si declara, ca va veghiá la executarea nouelor institutiuni, cari garantéza prosperitatea Cretei. M. Sa insista asupra desvoltarei favorabile a agriculturii si a comerciului si asupra adaugerei veniturilor. Dice, ca preste curendu se va duplicá bugetul si ca se voru luá mesuri necesarie in privint'a cheltuielilor ce voru ocasioná inmultirea armatei, constructiunea caliloru ferate si organisarea justitiei. Sultanulu recomanda in fine, că se se faca o colectiune de legile si decretele in vigore.

„Rom.“

Mai nou. Maiu 3/15. Cetimu in „Tel. Rom.“, ca Transilvani'a se va imparati in trei municipia romanesci: Fagarasiu, Naseudu si Hunedóra, trei sasesci, döue maghiare si döue secuiesci. Asemenea sciri respandite suntu semnu bunu pentru serbatórea nationala din 3 Maiu. Ori catu se voru incorda domnii stapanitori a pune sub obrouc pe natiunea romana din Ardélu, ea totusi nici odata nu se va ignorá pe sene, ci va misca tóte, pentru a fi respectata că atare, pentruca singura s'a dechiaratu pe sene de perfectu egalu indreptatita in tóte, dupa pretensiunea eternei dreptati si dupa dreptulu nealienabilu. In sensulu acesta natiunea romana din Ardélu nu a muritu, nu e mórtă si nu va muri nici odata, nici fisicesce dara nici politicesce. —

— Principele Napoleonu sosi prin Itali'a, Míramare pana in Croati'a la Agramu, unde fu primitu cu multa caldura. In 9 diu'a sosirei facu o promenada cu generalu Gablenz si diminéti'a in 10 a calatoritu in dereptu catra Adelsberg la Triestu, Veneti'a si Franci'a. Gen. Gablenz l'a petrecutu. Se dice, ca generalulu cu acésta ocaziune si a ruptu unu pitioru, dar' mediculu principelui i a fostu indata de ajutoriu. —

— Cardinalulu Haulik, dupa cum se serie, a repausatu. —

— **Sibiu remustra!** Reprezentantii Sibiului au luatu la protocolu unu protestu serbatorescu in contra emisului ministeriale, care ordinéza nou'a organisare a corpurilor representative in fundulu regiu si nouele alegeri ale oficililor.

Sibiului nui place acésta; numai competitii de dreptu a universitatii natiunei sasesci -si pléca capulu“. „Magy. Polg.“ — Cine are credentia catu unu graunte de mustariu, va dice muntelui scl. —

Varietati.

— (Austri'a.) Senatulu imperialu in siedinti'a sa din 5 l. c. a. a decisu că titulatur'a colectiva a tieriloru representante in senatulu imperialu se fia: „Imperiul Austriei“ (Kaisertum Oesterreich).

— In Leopolea (Lembergu) se facu pregatiri grandeose pentru serbarea aniversarii trei-seculare a

unirei Litvanie cu Poloni'a. Se dice, ca Smolka ar' fi interpelatu pre cancelariulu imperialu, ca nu are ceva contra acestei manifestatiuni? —

— (Ricciotti Garibaldi) a sositu la 1-a Maiu in Triestu, unde fu primitu cu ovatiuni viue din partea italianilor de acolo. —

— (Statistic'a Rusiniloru.) Provinciele apusene din Rusi'a numera in 12,509.533 de locuitori: 9000 de tatari, 129.000 de germani, 748.000 poloni, 1,540.000 livtani si samorgiti, 1,833.000 jidani si 8,150.533 rusini (asia dura $\frac{7}{100}$, 1, 6, 12, 14, 66%). Intre rusini suntu 222.315 uniti, 782.260 catolici si 7,145.958 ortodoxi. —

— (Universitatea croata) dela finea lunei treceute incóce au obtienutu donuri in pretiu 131.143 fl. 58 cr. v. a. — Una mana de croati face minuni. Si noi, milioanele de romani?! —

— (Unu tieranu) romanu din Transilvani'a arandu-si pamentulu descoperí fundamentulu unui edificiu vechiu romanu, si scóse mai multe caramide cu inscriptiunea „legiunea XIII.“ Tieranulu vendu altorul tierani caramidele cate cu 4 cruceri bucat'a, aceia apoi -si carpira casele cu ele. —

— „Partitulu patriotilor slovac (spune „Házánk“) a tramsu una deputatiune la ministrulu presiedinte c. Iuliu Andrassy, că se i céra atentiunea si sprijinulu in favórea educatiunei poporului slovacu, că se se infinitieze scóle slovace, si patriotii slovac calificati se fia aplicati si in ministerie. Ministrulu presiedinte a dimisú-o cu asecurarea, ca nu va intardiá a intrebuintiá influenti'a sa in cestiune. Intre slovaci cercula mai multe petitiuni pentru suscriere, cari voru fi inaintate ministerului cultelor si dietei pentru infinitiarea scóleloru nationale slovace. —

„Feder.“

— Bucuresci. Diuariulu „Pressa“ tocma anuncia, ca d. ministrul alu instructiunei publice se varsiese acuma o lucrare forte importanta: revisuirea generala a legei despre instructiunea publica. Numai de n'ar fi revisiunea pré conservativa si retrograda! —

— (Numerulu teatreloru in Germani'a) se urcă la: 303. Aceste au 7100 de actori cu unu salariu de 7,100.000 fl. —

„Cur.“

— Una óre-care sensatiune a fostu produsa in acestu momentu in Austri'a de unu evenimentu de stulu de ciudatu:

„O suma de 20 milioane de fiorini, reprezentandu cautiunile versate de oficerii casatoriti ai armatei, a disparutu. Se pare, ca acésta suma a servit inca din anulu 1859 a acoperi cheltuielile statului. Dar' lumea se intréba cu dreptu cuventu cum se face ca acestu faptu a pututu remané ascunsu pana acum, cu atatu mai multu, ca statul avea a plati o dobendu anuale de 2 milioane de florini asupra sumei de 20 milioane, dobenda, care n'a fostu nici odata inscrisa in bugetu.“ — „W. Z.“ demintiesce acésta respandire, dandu informare odihnitória. —

— „Invingerea partitei liberale in Romani'a a avutu de consecintia invingerea principiiloru dela 11 Februarie 1866 si restaurarea Cuzistiloru, in capulu caroru se pare triumfandu si ingamfunduse d. Cogalniceanu. Si in adeveru, déca amu exceptá 15—20 din deputatii alesi astazi, resultatul se compune mai multu de nisice barbati cu principiuri, idei si colori indoióse, cari au jucatu unu rolu cunoscutu in epoc'a dinastiei cadiute. Aceasi oserebare se poate face in genere si intre functionarii superiori ai statului, atatu in ramur'a administrativa, catu si in cea militaria.

Ciudata nestornicia a lucruriloru! Neastepata si meschina invertire a rótei, care a pututu se o invertésca celu mai periculosu omu din Romani'a, care a jucatu si-a incelatu atatu de misielosu plebea Romaniei, ca-ci este preste tóta putint'a a-si imágina cineva, ca unu omu că Cogalniceanu se fia stimat de adeveratulu poporul romanu, de adeverat'a societate a Romaniei. Mare gresiéla politica a comisul d. Brateanu, predandu fraulu puterei in manele unui asemenea ministru, care curendu séu mai tardiu, déca nu se va sdobi, va aduce in practie pre biét'a Romanii.

Tocmai acum s'au destuptat organele aristocratice din somnulu letargiei, incependum a intoná cód'a Rosetti din „Romanulu“, de si cu accentu diferite.

Cu tóte acestea d. Cogalniceanu strabate tóter'a impreuna cu M. S. Domnitorul si isi culege laurii

vestejiti de catra clacherii si parasitii lui, cari conduce plebea oraselor dupre placulu loru. —

„Neologos“ din Constantinopole. „R.“

Consemnatu ne pentru ajutorirea connationalilor nostri damnificati prin focu din Cinculu mare.

La sum'a publicata in Nr. 29 = 27 fl.

Au mai contribuitu beseric'a din comun'a Poiana-Serata (Soosmező) prin d. G. Popu notariu 2 fl.

D. administr. protopopescu si parochu Ioane Belloiu 1 fl.

Altu cineva fara nume 1 fl.

Cu totulu: 31 fl.

Suntu rogati fratii induratori a grabi cu ajutoria spre mangaiarea celoru nenoroci! —

I. Edictu.

Prin care An'a Rígnala gr. cat. din Buholtio, maritata dupa Ioane Boca gr. or. din Mergindealu, scaunul Cincu mare, care cu necredintia de 3 ani -si au parasit pre legiuítulu seu barbatu, se provoca a se infaciosia inaintea acestui scaunu protopopescu că foru de 1-a instantia matrimonialu intr'unu anu si una di dela publicarea acestuia, altintrelea si fara ea se va lua caus'a la dens'a se voru efectui cele prescrise prin lege si canone. —

II. Edictu.

Ioane Georgi Toderu gr. or. meritata dupa Petru Vasile Gliga gr. cat. ambi din Fofeldea, scaunul Nocrichu, care cu necredintia -si au parasit barbatul seu legititudo de 2 ani, se provoca a se presenta inaintea acestui scaunu protopopescu, că foru de 1-a instantia matrimonialu intr'unu anu si una di dela publicarea acestuia, altintrelea si fara ea se va lua caus'a la pertractare dupa legile prescrise si dupa canone. —

Cichidealul 16/28 Martiu 1869.

Demetru Aaronu m/p., adm. prot. si presiedinte la foroul de 1-a instantia matr.

3-3

A V I S U

celoru in dreptu de a vinde obiectele medicamentale

BALSAM-PRESERVATIVU

unicula medicamenta esclinte contra spasmurilor, bólelor de stomacu de orice natura, epilepsia, colica repepe, diarea, versaturi la femei impovórate, colera, colerina, restaurarea dupa bóle indelungate si regularea organelor mistuitórie, analisatu si aprobatu de chemiculu servitului sanitariu din Vien'a si usatu de multe celebritati medicale.

Se tramite numai la primirea pretialui (pe compactant) ori la posta (Postoachnahme). Pretiulu unei buteli originale cu capsula de cusutoriu si sigilu dimpreuna cu instructiunea in 3 limbe e 1 fl. 50 cr. In Brasiovu se afla in depusulu centralu in apotec'a lui MILLER la „coróua de aur“, tergula pescelui, si la Anken et Comp.; precum si in Bucuresci la d. I. Ovessa negotiatoriu. La apotecarii in: Esseg, Adele Deszathy; in Fagarasiu I. Megei, in Sibiu M. Sill si neguatiat. I. Thalmeyer; C. Konya in lasi; Dr. Hinz in Clusiu; Alb. Jeney in Muresiu-Osiorhei; Paulu Breuer in Lapusiolung.; Rud. Smetta in Ploiesci; Csuta et Comp., neguatiatoriu in S. Szt.-György si Ioane Ajtai negotiatoriu in Rosia: Aradu F. T. Probst; Alb'a Julia C. Boosz; Temisiór'a A. Quirini, apotecari; Mediasiu apot. la „coróua de aur“; Reginu S. Dietrich; Sigisior'a I. B. Teutsch, negotiatori.

27

CURSURI LE

la bursa in 14 Maiu 1869 sta asia:

Galbini imperatesci	—	5 fl. 85	er. v. a.
Augsburg	—	121	" "
London	—	123	" 85
Impromotulu nationalu	—	61	" 15
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	69	" "
Actiile bancului	—	739	" "
" creditului	—	278	" 90

Obligatiile transilvane ale desarcinarii pamentului in 10 Maiu 1869:

Bani 76 25 — Marfa 76 75.